

Rektor

Ann Catrin Lagerkvist
Tekn dr, Utredare
Områdeskansliet för humaniora, juridik och
samhällsvetenskap

Kulturdepartementet

Yttrande över *Rapport från myndigheten för radio och tv om evenemangslista*

Stockholms universitet har inbjudits att yttra sig över *Rapport från myndigheten för radio och tv om evenemangslista*.

Vicerektor för det humanistisk-samhällsvetenskapliga området fördelade ansvaret för att lämna förslag till yttrande till Humanistiska fakulteten, Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Med utgångspunkt ifrån förslag till yttrande från Humanistiska fakulteten och Juridiska fakulteten avges detta yttrande.

Yttrande

Inledning

Myndigheten för radio och tv har fått i uppdrag att ge ett förslag om hur den svenska regeringen skulle kunna utforma en så kallad evenemangslista. Denna lista ska innehålla både nationella och icke-nationella evenemang av särskild vikt för det svenska samhället. Evenemangen ska sändas i fri tv och nå en väsentlig andel av befolkningen. Med fri tv avses allmän eller kommersiell tv som inte kräver annan finansiering än lagstadgad licensavgift/ grundanslutningsavgift. Definitionen av vad som utgör en väsentlig andel av befolkningen varierar mellan närhet av 67 till 95 procent i sådana länder där en evenemangslista redan finns. Att föreslå en svensk definition har också ingått i myndighetens utredningsuppdrag. Här föreslås 80 procent för att tillgodose några av de större kommersiella tv-aktörerna.

När regeringen fattat ett eventuellt beslut om att införa en evenemangslista, ska denna sedan godkännas av EU-kommissionen. Listan ska stämma överens med krav på proportionalitet samt vara förenlig med gällande konkurrensregler.

Myndigheten föreslår att Sverige inför en evenemangslista där de stora idrottsarrangemangen ingår: OS (sommar- respektive vinterspel), VM och EM i såväl herr- som damfotboll, VM i längdskidåkning samt i alpint, VM i friidrott, VM i ishockey för herrar, samt de nationella

evenemangen Vasaloppet och Nobelfesten. Huvudregeln ska vara att evenemangen *sänds i direktsändning* (undantag gäller då t ex flera tävlingar pågår samtidigt). Myndigheten föreslår också att denna lista ska *gälla från och med EU-kommissionens godkännande* samt att fri tv som når en väsentlig andel av den svenska befolkningen ska bedömas vara sådana *programtjänster som minst 80 procent av befolkningen har tillgång till*. I enlighet därmed kvalificerar sig de fyra största tv-bolagen med sändningsverksamhet som riktar sig till Sverige: SVT (Sveriges Television AB), TV4 AB, MTG AB (Modern Times Group) och SBS (SBS Broadcasting Networks Limited).

Kommentarer till förslagen

Stockholms universitet ställer sig positivt till att en evenemangslista införs. Det är en försäkran om att en stor del av befolkningen kan se evenemangen och att en framtidsutveckling undviks där dessa endast kan ses i betal-tv. Ur ett medborgarperspektiv kan detta vara en av åtgärderna för att värna om folkflertalets möjligheter att se idrott och skapa ett brett intresse.

Av genomgången av de olika utvalda aktörernas/intressenternas reaktion på förslaget på en svensk evenemangslista framgår att en majoritet är emot en sådan lista. Här kan liksom SVT i lämnade synpunkter, anföras att de intervjuade främst utgörs av de stora marknadsaktörerna, såväl inom sportens som inom tv:s domäner, och att dessa självklart värnar om sina marknadsintressen. De har allt att vinna på en icke-reglerad marknads konkurrens. Vissa av de största rättighetsinnehavarna, t ex UEFA och FIFA, som kommer till tals förfogar närmast över något som liknar ett monopolinnehav av sporträttigheter inom sitt sportsområde. De kommersiella tv-bolagen värnar om möjligheten (genom exempelvis rättigheter till stora evenemang) att växa sig större på tv-marknaden.

Syftet med EU:s förslag om att medlemsstater inrättar en evenemangslista är att tillvarata medborgarnas intresse och möjlighet att se idrottsevenemang och inte begränsa detta till en smal betalningsfälig andel av populationen. I myndighetens rapport finns mycket lite av en sådan diskussion, däremot uttrycks mycket bekymmer över minskade konkurrensfördelar. Det hänger samman med de aktörer som får utgöra underlag för den förda diskussionen. Utgångspunkten för uppdraget var inte att analysera själva behovet av en evenemangslista, men det är ändå där diskussionen till stora delar hamnar. Det hänger naturligen samman med de aktörer som intervjuats. Allmänhetens och breddidrottens perspektiv är i ringa grad representerade i intervjustudien. Enligt SVT finns fog för att slå fast att såväl allmänheten som breddidrottens förespråkare stöder en evenemangslista (man hänvisar till en studie utförd av SVT Strategi och SVT Publik- och utbudsanalys). Stockholms universitet efterlyser en starkare betoning på frågan om allmänhetens rättigheter.

Stockholms universitet ställer sig i stort bakom utformningen av listan men med ett litet frågetecken. Kvalificeringsmatcher i fotboll för herrar ingår, men inte för damer. I allt övrigt är herr- respektive damidrott likvärdigt representerat. Till grund för att damfotbollens kvalificeringsmatcher inte finns med, ligger kunskapen om att dessa av tradition inte haft en så stor publik att de kan anses tillhöra evenemang som det svenska folket uppfattar som väsentliga. Här kan anföras att detsamma under lång tid också gällt för damfotbollens

semifinaler och finaler. Det ökade engagemanget i damfotbollens slutspel bör dock över tid spilla över på kvalificeringsmatcherna. Här kan tv-sändningarna spela en aktiv roll i utjämning av intresset.

Myndigheten föreslår att evenemangslistan ska börja gälla tidigast när kommissionen annonserat sitt beslut. Den bör kunna gälla från den tidpunkt då den svenska regeringen fattat sitt beslut. Alla intressenter bör kunna nås av denna information, oavsett om de befinner sig i annat land än Sverige.

Av förslaget framgår att utredaren haft att pröva vad som kan anses utgöra en ”väsentlig del av allmänheten” och vad ”fri tv” innebär. Förslaget utmynnar härvidlag i att en väsentlig del av allmänheten inte ska utestängas från möjligheten att ta del av en programtjänst, som tillhandahåller program ur evenemangslistan. Enligt förslaget innebär fri tv att minst 80 procent av befolkningen ska ha tillgång till programtjänsten i fråga utan att ytterligare kostnader utöver licensavgift och/eller avgift för grundabonnemang tillkommer.

Förvisso når de fyra största programtjänsterna, d v s tv-bolag som riktar sändningar mot Sverige (Sveriges Television AB, TV4 AB, Modern Times Group MTG AB och SBS Broadcasting Networks Limited), lätt upp till nyss angivna kriterier. Eftersom den grundläggande meningen med att alls införa en evenemangslista över vissa sportevenemang är att de av en rad betydelsefulla skäl inte bör undanhållas svenska folket, så ter sig en täckningsgrad om 80 procent inadekvat och dessutom meningslös. Evenemangslistan bör ju motiveras ur ett brett publikperspektiv.

Om blott 80 procent av befolkningen behövde omfattas så skulle fortfarande nära två miljoner människor sakna tillgång till evenemanget. Det är oacceptabelt att en så stor andel av befolkningen ställs utanför. I propositionen 1997/98:184 till Radio- TV-lagen, där frågan om en evenemangslista diskuterades, gjordes bedömningen att minst 95 procent av den bofasta befolkningen borde ha faktisk möjlighet att kunna ta emot programmen i fråga. Stockholms universitet delar den uppfattningen och finner inte att någon faktor tillkommit eller ändrats sedan frågan i denna del diskuterades på 1990-talet.

Det har också betydelse i sammanhanget att en evenemangslista och dess faktiska tillämpning inte ska komma i konflikt med unionsrätten, något som kunde komma ifråga exempelvis om en större del av publiken i en annan medlemsstat inom unionen utestängs från ett evenemang som är viktigt för landets publik, jfr. 5 kap. 9 § Radio- och TV-lagen samt artikel 14 i EU-direktivet 2010/13/EU.

Härtill lyfts fram att eventuella negativa konkurrensaspekter som ibland anförs mot en så hög täckningsgrad som Stockholms universitet förordar måste anses irrelevanta eller i vart fall försumbara i praktiken. Inget av de nyss angivna tv-bolagen bör ha några svårigheter att nå en penetration om 95 procent. Dessutom finns det inga goda skäl för att släppa fram små tv-bolag med låg täckningsgrad i detta sammanhang, de kommer ändå inte att kunna tillskansa sig rättigheter till sådana sportevenemang som en evenemangslista kommer att omfatta, och det centrala elementet i förslaget - att tillse att svenska folket får tillgång till betydande sportevenemang - skulle gå förlorat om täckningsgraden blev så låg som 80 procent.

Viktigt i förslaget är dess definitionen av ”fri-tv”. Stockholms universitet har svårt att se att s.k. minipay-tv-kanaler generellt skulle kunna omtalas som ”fria” i detta sammanhang, oavsett att de i vissa fall förekommer i olika operatörers grundutbud. I allmänhet ingår de inte i grundabonnemanget hos de största tv-distributörerna i marknätet, såsom Telia.

Det förefaller vara centralt för hela förslagets existensberättigande att endast täckningsgraden, i förslaget kallat penetrationsgraden, där de tillhandahålls fritt bör inräknas i förevarande sammanhang. Fri tv bör därför definieras så att begreppet kommer att omfatta bl. a sådana programtjänster som för närvarande tillhandahålls av t.ex. SVT, TV4 och TV6.

Detta beslut är fattat av rektor, professor Astrid Söderbergh Widding, i närvaro av prorektor, professor Hans Adolfsson och förvaltningschefen, universitetsdirektör Joakim Malmström. Studeranderepresentanter har informerats och haft tillfälle att yttra sig. Övrig närvarande har varit Anna Riddarström, Ledningskansliet (protokollförare).

Astrid Söderbergh Widding

Ann Catrin Lagerkvist

Stockholms
universitet